

શ્રી લતા હિરાણી
(૯૯૭૮૪૮૮૮૫૫)

P4P - એક અભિયાન

માણસથી મોટું કોઈ નથી તીર્થ પ્રેમનું
હું છું પ્રથમ મુકામ લે, મારાથી કર શરૂ.

- રમેશ પારેખ

P4P અભિયાન હેઠળ આત્મહત્યાનિવારણ પર એક પુસ્તક લખવાનું હતું, એમાં એક પ્રકરણ લખવાનું કામ ડો. તૃપ્તિ પટેલને સોંપાયું. એમણે સ્વીકાર્યું. સાઈકિયાટીસ્ટ હોવાના નાતે આ વિષય પર એમનો અધિકાર ગણાય.

છાપામાં દર બીજા દિવસે આત્મહત્યાના કિસ્સા છપાતાં હોય છે, જે વાંચીએ ત્યારે પણ બે પણ આપણને અરેરાટી થાય. કોઈ કિશોર આત્મહત્યા કરે ત્યારે અરેરાટીની સાથે થોડી ચિંતા પણ ભળે ! 'આ ઉંમરે એવા તે શા દુઃખ પડ્યા કે જીવ આપી દેવો પડે !' છાપામાં ક્યારેક કારણો હોય, એ વાંચીને સ્વાભાવિક જ એમ થાય કે આટલી વાતમાં મરવાનું હોય ! પરીક્ષા કે પ્રેમમાં પછડાટ એને આટલા નાસીપાસ કરી દે કે મરવાનું સહેલું લાગે ? પણ આ તો બે ઘડીના વિચાર. પછી ચાની ચૂસકી પૂરી થાય, કપ એકબાજુ મુકાઈ જાય. સાથે બધું જ... આ સામાન્ય રીતે બનતી ઘટના થઈ. માત્ર આત્મહત્યા જ નહીં, બાળકો પર અમાનુષી ત્રાસ, એમની પાસે કરાવાતા વૈતરાં, બાળકોનું જાતીય શોષણ, શાળામાં ભણતા બાળકો પર શિક્ષકો દ્વારા કરાતો અત્યાચાર અને માતાપિતાનું આ બાબતમાં સંપૂર્ણ મૌન અને અજ્ઞાન ! આ બધું ક્યાં શોધવા જવું પડે છે ? નજર નાખો ને ચારેબાજુ હાજરાહજૂર !

ડો. તૃપ્તિજીની સામે આ સમાચારો સળવળી ઉઠ્યા. એમને આ વિષય પર લખવાનું હતું એટલે એમણે વધુ અભ્યાસ કર્યો. તૈયારી દરમિયાન એમણે WHOનો રિપોર્ટ જાણ્યો કે ભારતમાં દર ૪૦ સેકન્ડે એક આપઘાત થાય છે અને ભારત સ્યુસાઈડ કેપીટલ - આત્મહત્યાની રાજધાની છે ! અત્યંત આઘાત પમાડે એવી આ હકીકત હતી. ડો. તૃપ્તિજી યાદ કરે છે - "એ દિવસ હતો ૧૪ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૨. વિચારોનું વાવાઝોડું મન પર એવું તૂટી પડ્યું કે આખી રાત સુઈ ન શકાયું ! જાણે કે આ સમસ્યા માટે હું પોતે જવાબદાર હોઉં ! એ દિવસે મેં નક્કી કર્યું કે બસ, બહુ થયું. ફરી આવી ઉજાગરાવાળી રાત મારે ન જોઈએ. મારે શા માટે રાહ જોવી કે આ કામ કરનારા બીજા લોકો છે, એ કરશે. એ 'કોઈ' હું જ કેમ ન બનું !" - સમયે સાબિત કર્યું કે એ ક્ષણિક આવેશ નહીં, એક સંવેદનશીલ હૈયાનો મક્કમ પ્રતિભાવ હતો. P4P

સાથે દિલથી જોડાવાની એમની આ પણ. એક મનોચિકિત્સક હોવાના નાતે એમને લાગ્યું કે સમાજમાં આ સમસ્યા જે હદે ફેલાયેલી છે એના પ્રમાણમાં પોતે જે કામ કરે છે એ પૂરતું નથી. અગાઉ P4Pની મિટિંગમાં શ્રી હસમુખભાઈ પટેલની પ્રમાણિકતા અને નિખાલસતા એમને બહુ સ્પર્શી ગઈ હતી. એ આ પરિણામનો પાયો. ઈમારત ચણાવાની હવે શરૂ થઈ ગઈ.

ડો. તૃપ્તિ પટેલ મનોચિકિત્સક તરીકે પ્રેક્ટીસ તો દસ વરસથી કરતાં હતાં. જીવન રોજીંદી ઘટમાળમાં ચાલ્યા રાખતું હતું. રોજ સવાર પડે ને એ ચક્ર શરૂ થાય, સાંજ પડે પૂરું. P4Pમાં સક્રિય થયા પછી એમને લાગ્યું કે એનામાં નવી ચેતના પ્રવેશી છે, કામની સાર્થકતા અનુભવાતી જાય છે. નિસ્વાર્થ ભાવે કોઈના માટે કંઈક કરનારને આ અનુભૂતિ થાય જ.

કેટકેટલા સંવેદનાસભર અનુભવો એમને મળ્યાં ! P4Pમાં 'યુ ટર્ન'

નામનો એક કાર્યક્રમ કરવામાં આવે છે. શહેરના અમુક વિસ્તારોમાં પોલીસ રવિવારે સવારે ૬.૩૦થી ૮.૩૦ બે-ત્રણ કિ.મી.નો રસ્તો વાહનો માટે બંધ કરી દે છે જેથી એટલા વિસ્તારમાં લોકો નિરાંતે ફરી શકે. એ સ્થળે જુદી જુદી પ્રવૃત્તિઓ થાય. એક વખત P4Pનો સ્ટોલ સંભાળવાની જવાબદારી તૃપ્તિજીની હતી. એક રમતના ભાગરૂપે એમણે લોકોને પોતાને ગમતા મેસેજ લખવાનું કહ્યું. એક છોકરીએ લખ્યું, 'લવ યુ પાપા'. તૃપ્તિજી એની પાસે ગયા તો એની આંખમાં ઝળઝળિયાં આવી ગયા. એમણે હાથ લંબાવ્યા અને એ છોકરી એમને ભેટીને રડી પડી. એણે એના પપ્પા ગુમાવ્યા હતા. તૃપ્તિજીને એનું દુખ સ્પર્શી ગયું, ડોક્ટર મટીને એના મિત્ર બની ગયાં.

'લવ યુ પાપા' લખનાર પેલી છોકરી એમના ચિત્તતંત્રને કેમ ખળભળાવી ગઈ ? તૃપ્તિજીને લાગ્યું કે જાણે એ મારા જ શબ્દો હતા. જાણે